

ΚΟΚΚΙΝΟ ΕΛΑΦΙ ή ΕΛΑΦΙ

Cervus elaphus

Απειλούμενο είδος στην Ελλάδα

Ταυτότητα

Επιστημονικό όνομα: *Cervus elaphus*

Κοινό όνομα: Κόκκινο Ελάφι ή Ελάφι

Περιγραφή: Αρσενικό με κέρατα που απορρίπτονται κάθε χρόνο («κλαδοκέρατα»). Και τα δύο φύλα με φαιοκίτρινη κηλίδα γύρω από την ουρά («κάτοπτρο») (λευκωπή στα άλλα δύο ελαφοειδή της Ελλάδας: το Ζαρκάδι και το Πλατώνι).

Βάρος: Αρσενικό 75-340 κιλά, θηλυκά 56-254 κιλά (ανάλογα με το υποείδος).

Προσδόκιμο ζωής: Έως 27 χρόνια αν και τα περισσότερα ζώα ζουν λιγότερο από 15 χρόνια.

Τροφή: Θεωρείται «μικτός βοσκητής», τρέφεται δηλαδή τόσο με κλαδιά και φύλλα δέντρων όσο και με διάφορες πόες.

Βιότοπος: Τα διάφορα υποείδη εμφανίζονται σε μια μεγάλη ποικιλία βιοτόπων. Τα ελάφια στην Ελλάδα είναι, κατά κύριο λόγο, δασόβια.

Κύριες απειλές: Λαθραίο κυνήγι είναι η κύρια αιτία που περιορίζει την εξάπλωση του είδους στη χώρα. Η απώλεια βιοτόπων επίσης εξαιτίας της εντατικοποίησης της γεωργίας και της επέκτασης των οικιστικών εκτάσεων περιορίζει τα διαθέσιμα ενδιαίτηματα για το είδος ενώ εμποδίζει κυρίως τη φυσική διασπορά του σε νέους βιότοπους. Εγκαταλελειμμένα σκυλιά οδηγούνται συχνά στην απελπισμένη επιλογή θήρευσης ελαφιών στην περιοχή του Εθνικού Δρυμού Πάρνηθας.

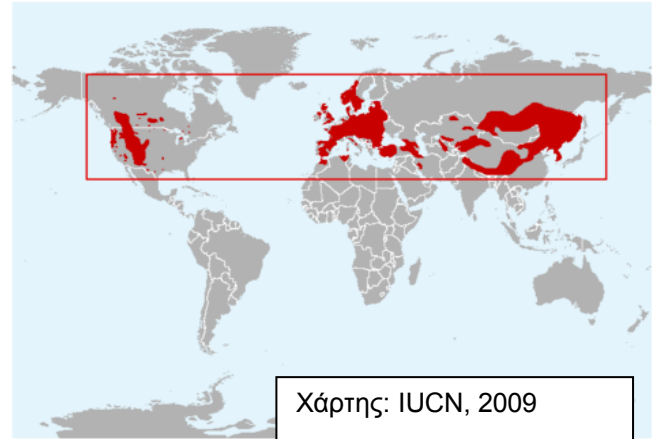
Πληθυσμοί στην Ελλάδα: Ο πιο ακμαίος πληθυσμός βρίσκεται στον Εθνικό Δρυμό Πάρνηθας. Μικρός πληθυσμός βρίσκεται στη Ροδόπη, κοντά στα σύνορα με τη Βουλγαρία. Ζώα που έχουν προέλθει από τον πληθυσμό της Πάρνηθας έχουν μεταφερθεί στα Κρατικά Εκτροφεία: Κοζάνης, Χρυσοπηγής Σερρών, Μονής Αγάθωνος Φθιώτιδας, Καλουσίου Πατρών. Από τα κρατικά εκτροφεία κατά καιρούς απελευθερώνονται ζώα σε ελεγχόμενες κυνηγετικές περιοχές με σκοπό τη θήρα. Εμπλουτισμός με λίγα ζώα έχει γίνει στην περιοχή Ραφταναίων-Πραμάντων Ηπείρου ενώ μια σειρά άλλων ανεπίσημων απελευθερώσεων ή διατήρησης σε αιχμαλωσία από ιδιώτες αναφέρονται για διάφορες περιοχές της χώρας.

Εξάπλωση στον κόσμο

Το Κόκκινο Ελάφι έχει μια ευρεία εξάπλωση στον πλανήτη που εκτείνεται από την Ευρώπη και τη Βόρεια Αφρική μέχρι την κεντρική Ασία, Σιβηρία, Άπω Ανατολή και Βόρεια Αμερική. Οι πληθυσμοί της Σιβηρίας, της Άπω Ανατολής και της Αμερικής θεωρείται ότι ανήκουν σε άλλο είδος.

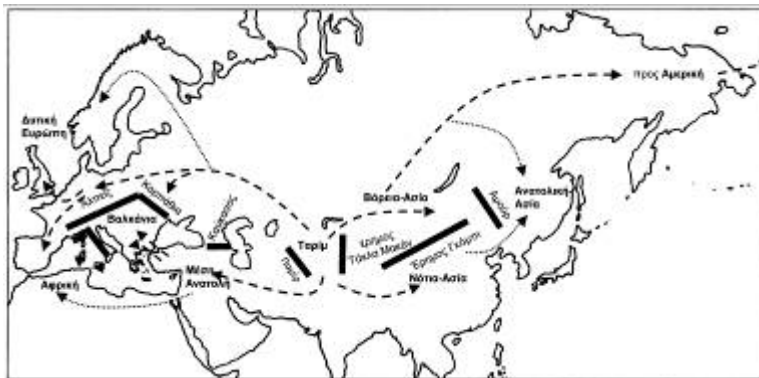
Έχει εισαχθεί από τον άνθρωπο σε διάφορα ακόμη μέρη του κόσμου (λατινική Αμερική, Ωκεανία).

Εμφανίζεται από το ύψος της θάλασσας έως πάνω από τα δένδροόρια (c.2.500 μ.) των Άλπεων.

Το Κόκκινο Ελάφι στα Βαλκάνια

Οι νεώτερες έρευνες υποστηρίζουν την άποψη ότι τα σημερινά ελάφια κατάγονται από κοινούς προγόνους που βρίσκονταν στην περιοχή του Κιργιστάν και της βόρειας Ινδίας και έχουν δώσει δύο διακριτές ομάδες. Αυτές διαχωρίστηκαν περίπου 7 εκατομμύρια χρόνια πριν και θα πρέπει να θεωρούνται σήμερα διαφορετικά είδη. Το ανατολικό είδος *Cervus canadensis* και το δυτικό είδος *Cervus elaphus*.

Το ανατολικό είδος εντοπίζεται στην περιοχή της Σιβηρίας, Άπω Ανατολής και στη βόρεια Αμερική (η οποία έχασε το πέρασμα του Βερίγγειου μόλις 9.000 χρόνια πριν).

Το δυτικό είδος μπορεί να διακριθεί σε τέσσερις υποομάδες που εντοπίζονται σε αντίστοιχες γεωγραφικές περιοχές:

- Δυτική Ευρώπη
 - Βαλκάνια
- Μέση Ανατολή
 - Αφρική

Οι υποομάδες απέκτησαν ιδιαίτερα χαρακτηριστικά όταν οι παγετώνες τις απομόνωσαν. Η ομάδα της ανατολικής Ευρώπης φαίνεται ότι είχε βρει καταφύγισα Βαλκάνια κατά την τελευταία παγετώδη περίοδο.

Το Κόκκινο Ελάφι στην Ελλάδα

Το Ελάφι ή Κόκκινο Ελάφι (*Cervus elaphus*) μαζί με το Ζαρκάδι (*Capreolus capreolus*) και το Πλατώνι (*Dama dama*), είναι τα μοναδικά είδη ελαφιδών που η παρουσία τους είναι επιβεβαιωμένη κατά τους ιστορικούς χρόνους στον ελλαδικό χώρο.

Το Ελάφι ζούσε κάποτε σε ολόκληρη σχεδόν την ηπειρωτική Ελλάδα. Μέσα σε λίγες δεκαετίες οι πληθυσμοί του συρρικνώθηκαν σε τέτοιο βαθμό ώστε το είδος βρέθηκε στην κατηγορία των απειλούμενων ζώων της χώρας. Στα τέλη του 20ου αιώνα τα ελάφια περιορίστηκαν στην χερσόνησο της Σιθωνίας, στην ορεινή περιοχή της Ροδόπης και στην Πάρνηθα. Μικροί αριθμοί φυλάσσονταν επίσης σε λίγα εκτροφεία. Την δεκαετία του '90 ο πληθυσμός των ελαφιών της Σιθωνίας αφανίστηκε εξαιτίας της διάνοιξης ορεινών δρόμων που διευκόλυναν το έργο των λαθροκυνηγών.

Ο προστατευμένος πληθυσμός της Πάρνηθας είναι σήμερα ο πιο ακμαίος της χώρας.

Παλαιοντολογικά ευρήματα αλλά και αναφορές περιηγητών για την ύπαρξη ελαφιών στην ευρύτερη περιοχή της Αττικής, τεκμηριώνουν την διαχρονική παρουσία τους κατά τους προϊστορικούς και ιστορικούς χρόνους. Όταν το 1908 εισήχθησαν λίγα ελάφια από τη Δανία στο βασιλικό κτήμα του Τατοΐου, δεν είναι βέβαιο ότι ο γηγενής πληθυσμός ελαφιών είχε ήδη εξαφανιστεί. Ακολούθησαν και άλλες εισαγωγές ελαφιών κατά τη διάρκεια του 20^{ου} αιώνα από τη Δανία αλλά κυρίως από τις γύρω γειτονικές βαλκανικές χώρες. Όλα θεωρείται ότι ανήκουν, ούτως ή άλλως, στο ίδιο υποείδος με το ελληνικό (*Cervus elaphus hippelaphus*).

Το Κόκκινο Ελάφι είναι το μεγαλύτερο φυτοφάγο ζώο της Ελλάδας. Ως αναπόσπαστο στοιχείο της ελληνικής φύσης μπορεί να παίξει ουσιαστικό ρόλο στη διαμόρφωση και την εξέλιξη των οικοσυστημάτων, ειδικά στις μέρες μας όπου η ελεύθερη κτηνοτροφία σταδιακά εγκαταλείπεται.

Ως φυσικός βοσκητής, έπαιζε πάντα σημαντικό ρόλο στη βάση της τροφικής πυραμίδας. Μεγάλα αρπακτικά και γύπες –που σήμερα απειλούνται επίσης με εξαφάνιση- θα μπορούσαν να στηρίζουν την επιβίωσή τους στην ύπαρξη των ελαφιών.

